

Договорни основи: Чл. 163-173 на ДЕО. Чл. 55 от Договора за ЕОВС. Чл. 2а, 4-11 от Договора за ЕОАЕ.

Цели: Подобряване на конкурентоспособността на европейската индустрия в областта на промишлеността и технологиите; стимулиране на растежа, конкурентоспособността и заетостта.

Инструменти: Общ изследователски център; специфични изследователски и рамкови програми на Европейската комисия; Програма EUREKA.

Програми: Пета рамкова програма за изследвания, технологическо развитие и демонстрации (1998-2002, 14,96 млрд. ЕКЮ) и специфични изследователски програми, например: Esprit, Race, Cost, Science.

Документи: Пета рамкова програма за изследвания, технологическо развитие и демонстрации (Офиц. вестник L 26/1 февруари 1999 г.). Доклад на Комисията: Research and Technological Development Activities of the EU. 1999 Annual Report (COM (99) 284).

Литература: Jürgen Turek: Forschungs-, Technologie- und Telekommunikationspolitik, във: Werner Weidenfeld, Wolfgang Wessels (изд.): Jahrbuch der Europäischen Integration 2000/2001, Bonn 2001, стр. 159-162.

Интернет: ГД "Изследвания": http://www.europa.eu.int/comm/dgs/research/index_de.htm; Общ изследователски център: <http://www.jrc.cec.eu.int/>

Европейската комисия отрежда важна роля на изследователската дейност и развитието на технологиите. С подкрепата си за изследванията Комисията и държавите членки се грижат промишленият потенциал на Европейския съюз да бъде използван по-добре. В този контекст идеите на Комисията в тази насока се отразяват в "Петата рамкова програма за изследване, технологическо развитие и демонстрации" (1998-2002). Тази програма не е продължение на досегашната политика на поощряване на развитието. Заради пропуски в миналото стимулирането на изследователската дейност трябва да бъде организирано по нов начин и да бъде в по-голяма степен ориентирано към иновационни продукти и услуги, както и към обществените последици от новите технологии. Това се отразява и в резултатите на Европейския съвет в Лисабон, както и в инициативата на Европейската комисия от януари 2000 г. за създаване на едно "европейско изследователско пространство".

Развитие

С договорите за основаването на АБВЕвропейската общност за въглища и стомана (ЕОВС, 1952) и на АБВЕвропейската общност за атомна енергия (ЕОАЕ, 1958) политиката в областта на изследванията и технологиите бе издигната на ниво политика на цялата общност. Това бе изразено особено ясно в областта на атомната политика, която бе насочена към изграждане на автономна атомна енергетика, която да бъде конкурентоспособна на световния пазар. С тази цел бяха учредени АБВОбщ изследователски център (ОИЦ) и "Снабдителна агенция Евратом". С цел преодоляване на слабости в конкурентоспособността в областта на технологиите и произтичащите от тях зависимости през 1969 г. на срещата на върха в Хага на европейските държавни и правителствени ръководители политиката в областта на изследванията и технологиите бе разширена. През 1974 г. Европейската общност чрез правомощията, дадени ? по чл. 310 на ДЕО,

създаде изследователски програми на базата на разделение на разходите по тях между центровете за научни изследвания и заинтересованите предприятия. Приемането на програмата Есприт (ESPRIT, European Strategic Programme for Research and Information Technologies, Европейска стратегическа програма за изследвания и информационни технологии) през 1984 г. се смята за нов качествен скок на европейската политика в областта на изследванията и технологиите, защото успя да създаде и да наложи обща програма в рамките на сътрудничеството между промишлеността и науката. Научните изследвания и развитието на технологиите през 80-те години придобиха непрекъснато увеличаващо се значение въз основа на все по-бързо осъществяващия се технически прогрес и на увеличаващата се в световен мащаб конкуренция на технологиите. В тази връзка и с оглед създаването на вътрешния пазар контури придоби и идеята за създаване на "европейска технологична общност". Различни-те в определена степен схващания на Комисията и на отделните държави членки доведоха, от една страна, до колективни акции в рамките на ЕО и, от друга страна, до раждането на частна икономическа, впоследствие подкрепена и от отделни държави, инициатива за развитие на технологиите АБВЮРЕКА (EURECA, European Research Coordination Agency, Европейска агенция за координация на изследователската дейност).

АБВЕдинния европейски акт (1987), АБВДоговора от Маастрихт (1993) и Договора от Амстердам (1999) политиката в областта на развитието на технологиите се превърна в съставна част от правната система на ЕО. Договорът от Амстердам потвърди целта да се засилят научните и технологичните основи на европейската промишленост (чл. 163-173 от ДЕО; ? Политика в областта на промишлеността). Европейският парламент е обвързан в тази посока чрез процедурата за съвместно вземане на решения (чл. 172 от ДЕО), според която изследователски програми и програмите за развитие се приемат с квалифицирано мнозинство.

Още от 1984 г. АБВрамковите програми за научни изследвания, развитие на технологии и демонстрации обединиха действията и финансовите средства на Общността. В това отношение колективната политика в областта на научните изследвания и технологиите различава принципно три вида мерки: "индиректни действия", "дирижирани действия" и "хоризонтални действия".

"Индиректните действия" (например изследователската програма "Есприт") се дефинират в съответната рамкова програма и се конкретизират с отделни програми, като финансовото участие на Общността възлиза по правило на 50%. "Дирижираните дейности" (напр. секторът АБВКОСТ за координиране на научните и технологичните изследвания) се отнасят до координиране в рамките на цяла Европа на научните и техническите изследвания и не предполагат финансова подкрепа.

"Хоризонтални действия" (напр. програмата "Сайънс" за стимулиране на научния обмен) се наричат мерките, които са свързани със стимулирането на обмена и съвместната работа в областта на образованието и изследователската дейност.